

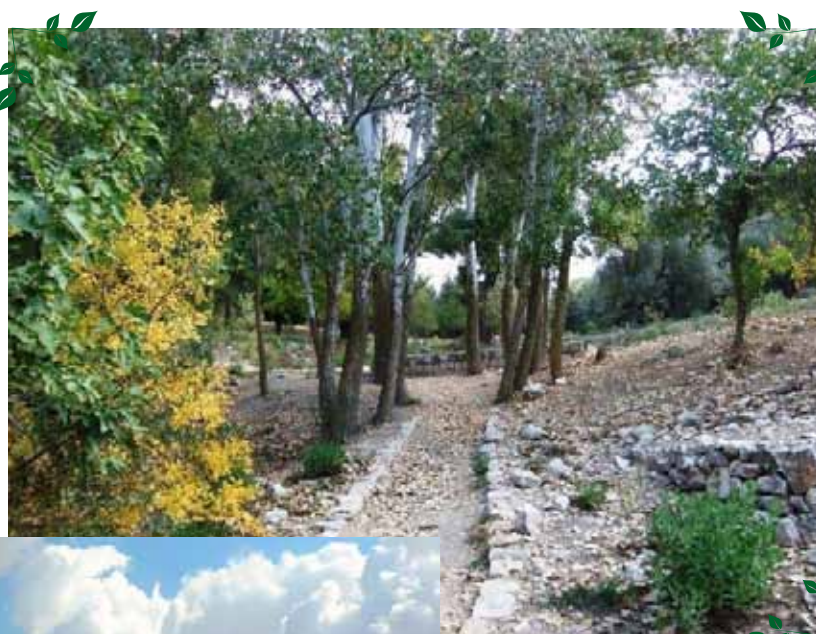
גליון מס' 1 - שנה 36 - ינו'/פבר' 2019 - תשע"ט

קהילתון

בעבר "היים אקספרס"

ט"ו בשבט תשע"ט – ראש השנה לאילנות
ט"ו בשבט 2019 – יום הולדת לכנסת-ישראל

מי ייתן ויהיה יום-חג ליערות ולדמוקרטיה

מתרחבים לכל חיפה!

דיור מושלם שירותי דיור מוגן בביתך

**לאור ההצלחה וקבלת פרס הוקרה לתכנית "דיור מושלם"
אנו מרחיבים את הפעילות לכל תושבי העיר חיפה.**

"דיור מושלם", התכנית שקיימת כבר 5 שנים, מציעה לכם להישאר בביתכם הפרטי ולקבל:

ארוחות טריות מידי יום, ניקיון, אחזקה, שירותים פרא-רפואיים, מוקד מצוקה המספק שירותי רפואה, בטחון ואחזקה בעת חירום ועוד...

כמו כן, השתתפות בחוגים, בהרצאות ובפעילויות בבריכה ובחדר כושר המתקיימים בבתי הדיור המוגן של הארגון, הנחה במחלקות הסיעודיות של הארגון ועוד...

המיזם החדשני שייך ל"פסגות כרמל", ארגון עולי מרכז אירופה, המאפשר בחירת שירותים איכותיים מסל רחב ומגוון, בהתאמה אישית

אנו פותחים בהרשמה לקבלת השירות המוצלח והמבוקש בכל חיפה!

לקבלת מידע: 04-8119445
dana@beit-horim.org.il

פסגות כרמל, ארגון עולי מרכז אירופה ס. חיפה - בעל רשת בתי דיור מוגן בחיפה ובצפון:
"ראשוני הכרמל" (מאפו) | "פסגת אחוזה" | "פסגת-חן" | "רעות" התישבי | "רעות" קרית ביאליק

צפו ב"דיור מושלם" באתר www.beit-horim.org

תוכן עיניינים

עמוד 4-5	דברים שרציתי לומר - מיכה לימור
עמוד 6-13	דעות ותגובות
עמוד 6-9	85 שנים ל"פסגות כרמל" - מיכה לימור
עמוד 10	בני 85 ופנינו לאן - פיה פודושין
עמוד 11	האם דרוש לארגונו חזון חדש - מיכאל מאיר ברודניץ
עמוד 12	להיות מכאן - רות חשמונאי
עמוד 13	חיפה שלי - רחל הרץ-לזרוביץ'
עמוד 14-15	לאומנות נלהבת ב"לה-סקאלה" של מילנו - אילנה זבירין
עמוד 16-18	סכין בגב האומה - רפי סיאנו
עמוד 20-21	בינה מלאכותית - הרברט בטלהיים
עמוד 22-23	מחברים את אמא לדואר האלקטרוני - יעקב אלמגור
עמוד 24-25	שעשועי מלים - אבן אבנים הכול אבן - עמוס ירקוני
עמוד 26-27	ספרים רבותי ספרים - המנהרה מאת א.ב. יהושע - רעיה טילינגר
עמוד 28	העמוד של עדנה מרקוביץ
עמוד 29-30	בתי הורים
עמוד 31-35	בקהילה - בתשבע וייס

קוראינו מוזמנים לשגר דעות, תגובות ו/או כתבות לקהילתון

חומר למערכת יש לשלוח לכתובת - Micha.kehilton@beit-horim.org.il

בקובץ word, צילומים בפורמט jpeg. חומרים יפורסמו לאחר עריכה והגהה.

חומרים ערוכים לא יועברו לאישור הכותבים ולא יוחזרו במידה ויוחלט שלא לפרסמם.

קהילתון

כתב-עת לענייני חברה, תרבות והיסטוריה

מו"ל: ארגון "פסגות כרמל" (ארגון עולי מרכז אירופה ס. חיפה)

עורך: מיכה לימור micha.kehilton@beit-horim.org.il

מערכת: הרברט בטלהיים, איילת טל-ביתן, מיכאל מאיר-ברודניץ, בתשבע וייס, אילנה זבירין, רות חשמונאי, רעיה טילינגר, רחל הרץ-לזרוביץ, עדנה מרקוביץ, רפי סיאנו, פיה פודושין, יעקב שורר, מרים שטיין-גרסמן

עיצוב: כרמל פרינט דף אור | Design Studio

דברים שרציתי לומר

מיכה לימור

שתיקה זועפת

בימים אלה מוקרן בישראל סרט גרמני רב עצמה וביטוי בשם "שתיקה רועמת". עלילת הסרט נסובה על "שביתת דומייה" בת שתי דקות, בכיתת הלימוד, עליה הכריזו תלמידי כיתה י"ב, ערב בחינות הבגרות, כהבעת סולידריות עם העם ההונגרי שמרד בשלטון הסובייטי. יש לזכור: האירוע מתרחש בבית-ספר תיכון במזרח-גרמניה בשנת 1956. גרמניה המזרחית הייתה נתונה באותה עת, כמו הונגריה, ומדינות מזרח-אירופה כולן, לשלטון קומוניסטי. הנתון לפיקוח המשטר הסובייטי עד כדי שיעבוד. יחד עם זאת חומת ברלין טרם הוקמה והניידות בין מזרח ברלין לבין מערבה החופשית והדמוקרטית עדיין אפשרית הייתה וקלה יחסית. הסרט מרתק, עלילתו מתפתלת ומבטיחה מתח רצוף ואווירת התקופה משוחזרת היטב באמצעות בימוי מקצועי ורב השראה.

תלמידי השמינית בסרט "שתיקה רועמת"

הסרט להיט ואינני נדרש אליו כמבקר אמנות הקולנוע. המחשבות והטלטלה האינטלקטואלית שהוא מעורר, נובעות מכמה רכיבים אוניברסליים ואקטואליים שמשבצים ומרפדים את הסיפור. היסטוריונים מודרניים, בוודאי פוסט מודרניים, סולדים מאבחנות לפיהן "רבותי ההיסטוריה חוזרת". הפרדיגמה ההיסטורית המקובלת אומרת כי כל עידן וכל אירוע בהיסטוריה הרי הוא פועל יוצא של נסיבות חברתיות, כלכליות, תרבותיות, צבאיות וגיאוגרפיות משתנות, המשפיעות על נסיבות התקופה ונכונות לזמנה בלבד. "במערב אין כל חדש" איננה אלא מנטרה ספרותית (אריך מריה רימרק) שהולידה קלישאה מופרכת לפיה "אין חדש תחת השמש". ועל-כן אינני מציע בשום צורה השוואה בין התקופה והמציאות ההיא לבין מצבנו כאן ועכשיו. אלא שרכיבים פסיכולוגיים-חברתיים, אוניברסליים, יכולים לעומת זאת, לחזור ולהופיע, אף להשפיע על האירועים המתהווים בכל תקופה ותקופה ובכל מקום ומקום. בסיפור הסרט טמונים שני דפוסים כאלה ואי אפשר שלא לשייכם גם לתקופה שלנו, כאן ועכשיו. דפוס ראשון – היחסים בין ממשל המבקש לקיים סמכות אוטוריטטיבית לבין חופש הביטוי. והדפוס השני – הצורך של ממשל דיקטטורי באספקת אויב כלשהו, אמיתי או מדומיין לציבור הנשלטים.

חופש הביטוי שהוא התנאי הטוטאלי לקיומו של חופש היצירה ולהתפתחותה של התרבות, האמנות, המדע, מאיים, תמיד מאיים, על השליט האבסולוטי. ככל שביטחונו העצמי בשליטתו צונח, כך נוסק האיום שמשרה עליו חופש הביטוי ומתמעטת נכונותו לשאת ביקורת ציבורית. ואחת הדרכים הבדוקות ללכד מחדש תחת ידו המושלת

את הציבור התוהה והביקורתי היא להחריד ולהביך את הציבור מול סכנה אמיתית או דמיונית למען יתאסף אל מתחת לכנפיו, המגוננות לכאורה.

בסרט "שתיקה רועמת" מובלט רכיב חופש הביטוי על-ידי שרטוט מופלא של הפאניקה שאחזה בפקידי מערכת החינוך, מול "שביתת שתיקה" בת דקותיים של קומץ שמיניסטים. ואת רכיב המצאת האויב המדומיין מציג הבמאי על ידי שימוש חוזר של נציגי השלטון במונחים "קאונטר-רבולוציה" (שמאלנים) ו"בוגדים". התקופות שונות והנסיבות החברתיות והפוליטיות שונות לגמרי. אינני מבקש בשום דרך להשוות. אולם הרכיבים הפסיכו-חברתיים והמונחים, דומים דמיון מקפיא. מלים, כידוע, עשויות ו/או עלולות לייצר מציאות.

דעות ותגובות

“פסגות כרמל” (ארגון עולי מרכז-אירופה – חיפה) חגג 85 שנה להיווסדות הארגון

מיכה לימור

IN HADAR HAKARMEL: ANTAIL AN EINER DAMEN FRISIER SALON ZU VERKAUFEN FÜR 40 PALESTINENSISCHE PFUNTE

תרגום (למי שצריך): בהדר הכרמל, למכירה, שותפות בסלון לעיצוב תספורות נשים. המחיר: ארבעים לירות פלשתינאיות. (ערכה של הלירה הפלשתינאית היה אז כערכה של הלירה סטרלינג). זאת אחת ממאות מודעות חיפוש ותעסוקה שהתפרסמו באפריל 1934 ב"מיטילונגסבלאט", הידיעון של התאחדות עולי גרמניה, במדור החיפאי. מודעות פרסומת הן עדויות בעלות ערך רב במשמעותן ההיסטורית והחברתית. הדוגמא

המשעשעת הזאת מעידה שב-1934 כבר השתקעו בחיפה עשרות ומאות עולים מגרמניה, שהקימו יחד עם דומיהם בשאר ערי ארץ-ישראל ארגון לסייע איש לזולתו, שהפיקו עיתון בגרמנית ושהחלו להטביע חותם בליימחה באותן ערים, מושבים וקיבוצים בהם

התיישבו ובעיקר בחיפה. תחילה בהדר הכרמל ואחר כך במרכז הכרמל ובאחוזה. ועוד מעידות מודעות אלה שהתדמית בדבר קהילה מתנשאת, אינטלקטואלית ועתירת ממון איננה נכונה. המחקר מגלה שרובם היו פרולטרים או בני מעמד הביניים. אבל אוהבי תרבות אירופה, מאד חרוצים, מאד הגונים, מאד דייקנים ומאוד חסכנים. הם חסכו בממונם, והם חסכו בהבעת רגשות. אלה היו היקים. במרוצת שנות השלושים היה הארגון לביתם של יוצאי כל הארצות בנות התרבות הגרמנית, כאוסטריה וצ'כיה ושווייץ ורומניה והונ-

גריה, ועל כן קראו לו האימהות המייסדות והאבות המייסדים, ארגון עולי מרכז אירופה. אנו הצאצאים, רובנו צברים ילידי הארץ וחניכי התמהיל והפסיפס הישראלי, ביטלנו את המגבלות האתניות על חברות בארגון החיפאי, חידשנו את שמו ופניו – היום: ארגון "פסגות כרמל". אבל את הערכים המנחים כמו שוויון ועזרה הדדית, כמו ליברליות והומניות, כמו אומץ לב ציבורי ונאמנות למדינה שהעולים ההם הקימו, אותם אנו משתדלים לשמר. בדצמבר חגגנו אפוא באירוע רב משתתפים, באולם "קריגר" שבכרמל הצרפתי, שמונים וחמש שנים להקמתו של הארגון בחיפה. וכך הכריזו מייסדיו בחודש אפריל 1933, מיד לאחר הקמתו: לארגון שתי מטרות: האחת: לתת אפשרויות וחוגים ללימוד השפה העברית (ובסוגריים: במקום שבו אכן התקיימו כאן בחיפה החוגים לעברית קם בית-ספר, ובהמשך לחוגי העברית של היקים, שמר על השם חוגים - "בית-ספר חוגים"). והמטרה השנייה של הארגון: לתת רעיונות ואפשרויות של קליטה לעולים מגרמניה, מאוסטריה ומצ'כיה. מקץ 85 שנים השתנתה כידוע המציאות לבלי הכר. הן של החברה, הן של הארגון. הוקמה מדינה, הוקמו בתי הורים, השתנו יעדי הפעילות בקהילה, אבל ככל הידוע, זהו הארגון היחידי מסוגו שמתקיים שמונים וחמש שנים במתכונתה היא ועדיין חי, פועל, תוסס, ולפעמים גם בועט. את המתכנסים בירך יו"ר הארגון בני זוסמן, הוקרן סרט שהופק על-ידי הטלוויזיה הקהילתית של חיפה ובו תיאור ויזואלי וראיונות על ראשית ימי היקים בחיפה והתקיים מופע משעשע ומרגש עד דמעות של השחקן והזמר נתן דטנר. בראשית האירוע, בהתכנסות החברתית שהיוותה חוויה בפני עצמה, חולק "קהילתון" חגיגי, מהדורה מצולמת אמנותית של כתב העת המופיע אחת לחודשיים ומחולק לחברי הארגון החיפאי. תגובות חברי הארגון והקהל הכללי היו נלהבות.

אנחנו בני 85 !!! ופנינו לאן?

חגיגות 85 שנה לארגוננו חלפו זה מכבר ועולים הרהורים.....אדם שמגיע לגיל 85 גם אם הוא בריא פיסיית ונפשית הוא צריך להתמודד עם גוף שמזדקן, להאט את הקצב, להיזהר ולתחזק נכון את הגוף. לדעתי, גם ארגון בן 85 עובר את אותם התהליכים. אך האם זה מספיק כדי שימשיך להתקיים?

ארגון "פֶּסְגוֹת כרמל" (ארגון עולי מרכז-אירופה), כמו כל ארגון שחושב על עתידו, נדרש עתה יותר מבעבר להגדיר את חזונו (vision) כדי לשרוד בעולם מְשֻׁתָּן. החזון הוא זה שמחבר בין ההווה לעתיד, גם הרחוק. חזון מוגדר כחלום הניתן

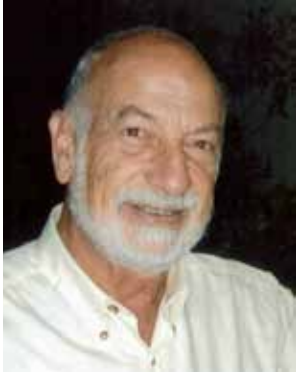
למימוש. תמונה של העתיד הרצוי. החזון הוא המצפן של הארגון. הוא אינו מגדיר מה עושים אלא מה הם הערכים והעקרונות שמנחים את העשייה למימוש החלום. החזון נותן את התשובה לשאלה חשובה: לשם מה קיים הארגון? ארזי (2013) מצטט מחקר שנערך ופורסם בשנת 1994 על 18 חברות אמריקאיות ונמצא שהחברות ששרדו לטווח ארוך הן אלו שהיו בעלות חזון. כדי לתת תרגום מעשי לחזון יש להגדיר מטרות ויעדים אופרטיביים.

כיוון שבעיצוב החזון חשוב שיהיו שותפים כמה שיותר אנשים, זה המקום להעלות רעיונות מצד החברים לגבי הגדרה מחודשת של חזון הארגון לקראת העתיד. ביחד נקבע לאן מועדות פנינו.....

פיה פודושין

האם דרוש חזון חדש לארגון פסגות כרמל (ארגון עולי מרכז אירופה, חיפה)?

זה עתה חגגנו 85 שנים לקיומו של ארגוננו. המייסדים הקימו אותו בזמנו כדי לענות על בעיות ומטרות שהיו כרוכות בתנאי זמנם - העלייה ארצה והקליטה בה קודם להקמת מוסדות מדינה. הארגון קם תוך הסתמכות על עזרה עצמית הדדית של ראשוני העולים ותמיכה באלה שעלו בעקבותיהם ובשילובם. הפעילות היתה בתחומים שונים, בעיקר מידע, קשרים, שפה, תעסוקה, "העברה" (של ציוד ורכוש מגרמניה), עזרה סוציאלית, דיור ועוד. במשך השנים התעורר הצורך בבתי אבות. כיום הפך הדיור המוגן לתחום מרכזי, אך חיוני לציין לא בלעדי, בפעילות הארגון. בתחום הדיור המוגן צמח גוף ציבורי ולו נכסים, עובדים, מומחיות

מקצועית ומעמד ציבורי איכותי וכמותי בעלי ערך רב שאפשר להתגאות בהם וקהילת חברי ארגון פעילה. בשנת 2019, מתבקש שנכח תקופת הפעילות ארוכת השנים, ההישגים הנכבדים והמציאות המשתנה, יש מקום לבדוק את עצמנו ולבחון נושאים וכיוונים להמשך דרכנו, בטווח הקצר והארוך. מתעוררות שאלות לדוגמא:

בתחום המסגרת הארגונית:

1. מה מאפייני המצב הקיים של הארגון ומה מטרותיו הרלבנטיות?
2. האם מסתמנים דגשים חדשים או מטרות אחרות בבתיים ובקהילה?
3. כיצד נברר עניינים כאלה, איך נקבל החלטות ואיך נתארגן בהתאם?

בתחום הקהילה והדיור המוגן:

1. האם יש שינויים המתבקשים ע"י התושבים בפעילויות הדיור המוגן?
 2. כיצד יש לברר ולהציג לחברים ולתושבים חדשנות בדיור מוגן?
 3. מהן המסגרות לשיתוף פעולה עם גורמי מחקר ופיתוח חיצוניים?
- לאלה ולנושאים נוספים פתוחה מערכת הקהילתון לפרסם הצעות ולדיון

מיכאל מאיר ברודניץ

"להיות מכאן"

אני מבקשת להגיב על מאמרו של מיכאל מאיר ברודניץ שהתפרסם בגיליון ראש השנה ושוב באלבום החגיגי לציון 85 שנים לייסוד הארגון "מי שייך לכאן או לעכשיו?" (דצמבר 2018) הטוען שאינו מכאן. עובדתית – אתה כאן, ביתך פה, שפתך היא המדוברת כאן ועכשיו, אז מי כן מפה? אינך מזדהה עם החברה כאן? יש למקום כלשהו זהות?

אני חושבת שלאזרחות אין זהות יחידה ובוודאי לא לחברת מהגרים כמו בארצנו ובארה"ב למשל. למרות שנח לנו לסווג ולהכליל אנשים על פי צבע עורם או אורך אפם אין לכך משמעות לגבי התחברותנו עמם. האם הזהות הלאומית או

החברתית של "כאן" היא יהודית? מוסרית? דמוקרטית? שובניסטית? פמיניסטית? רודפת בצע? רודפת שלום? עושה צדק? מקדשת כוחנות..... מה? נראה לי שאין זהות אישית שיכולה להזדהות עם זהות מקום. זהות מקום גמישה ומשתנה מסיבות שאינן מקבילות להשתנות הפרט.

הזהות של הפרט, היא עניינו של כל אחד ואחת. זהות אישית מורכבת ומשתנה עם הגיל, עם מצבו הכלכלי, מצב נפשו, בריאותו וכו'. אני אזרחית הארץ משמע אני מכאן. אם אני מרגישה נח יותר בין אנשים הדומים לי בהשקפותיהם, בהתנהגותם, בהשכלתם וכו' משמע שאני לא מכאן? האם אין התנשאות בזרות כפי שהיו היהודים בגלות?

משיהודי אירופה הבינו שאינם רצויים שם, הם הצטרפו לציונים וכמו הרצל וציונים רבים כמותם, חשבו שהמדינה שיקימו ליהודים בפלשתינה תהיה שלוחה אירופאית באסיה. מסיבות שלא צפו, זה לא קרה ובכול זאת אנחנו כאן וכולנו מתקשרים בעברית ואוכלים חומס. מידת פתיחותו של הפרט, היא יכולתו לקבלת האחר, לקבל את החדש, את החידוש ואת החדשנות. לא נקלענו ואין אנו קלועים פה, אנחנו חיים בעולם הזה וכול אחד מאתנו יוצר לו את זהותו בעולם שבו הוא חי, לפי נטיותיו, טעמו ויכולותיו להשתמש במפתחות המתאימים.

יש רבים שלהם רקע דומה לשלי, כמוני הם יקים, ילידי הארץ, תושבי חיפה ואף על פי כן איני מזדהה עם דעותיהם ולא עם הדרך-ארץ שלהם. הם מכאן וכך גם אני. אני מכאן ועל כן אני שמחה, כועסת, ודואגת להתפתחות פה וגם מעורבת בנעשה מסביב. Wie man sich bettet so schläft man. אתה ישן במיטה שהצעת לך.

רותי חשמונאי

חיפה שלי בדצמבר

מתייפייפת בחג החגים
מחבקת דתות ואנשים
סמלים מקודשים.

יונים עפות ממגורות דגון
בציוצי אושר אל
הכיפות המוזהבות
של מקדש הבהאים
אל אורות סובלנות

ברחובות ההומים
החנוכיות הגדולות
מהלכות מבתי הכנסת
במצעד
עם צלבים בכנסיות
ואשוחים וכוכבים
פעמונים ומנגינות.

הסהר מאיר לצלליות המסגדים
בכפרים הדרוזים
במרומי הרי הכרמל
אל המסגדים הצופים אל הים
כבאביר.

המית אור על כל פנים
חיפה טובלת באלפי כדורי
אור המנצנצים בתקווה לטוב
תפילות לשלום עוטפות את חיפה.

רחל הרץ-לזרוביץ

משולחן המערכת

לאומנות נלהבת ב"לה-סקאלה" של מילנו

אילנה זברין

אז לא זכיתי בפייס.

הסיפור מתחיל כמו ברוב נסיעותיי כשאני מקבלת הצעות לנסיעות זולות במיוחד. כשקבלתי הצעה כזו לטיסה למילאנו- אמר בן זוגי שיסע עמי בתנאי שנלך ל"לה-סקאלה" לשמוע משהו (בהנחה שלא נעמוד במחיר הכרטיסים). הרמתי את הכפפה וחיפשתי. אני יודעת שמחירי הכרטיסים לאופרה עומדים על מאות יורו, וגם על אלפים. בתאריכים אלו, ממש יומיים לפני חג המולד, הועלתה אופרה לא כל כך ידועה של ורדי, בשם "אטילה" והיו כרטיסים במחירים שפויים. בינגו!!

מבנה האופרה "לה-סקאלה" במילנו

קודם כל ההתרגשות. לה סקאלה הוא לא רק מוסד מוסיקאלי מהמדרגה הראשונה. ישר עולה בראשנו למשל, מריה קאלאס. הבניין נבנה ע"י הקיסרית האוסטרית מריה תרזה. הוא מיושן וכנראה נשאר כפי שנבנה, אם כי וודאי שומר ושופץ הרבה פעמים. מבחוץ נראה לא במיוחד מרשים. המקומות שלנו היו ביציע השישי, בפניה ממש. כיסאות קטנטנים, כמו בגן ילדים. צפוף וחם. כדי לראות היינו צריכים להתכופף קדימה ולהביט הצידה. למקומות אלו, הזולים ביותר (עדיין יקרים למדי) עולים מחוץ לבניין שש קומות. פארו

של האולם הוא ללא שיעור. קטיפה וקריסטלים למכביר. ממש תפאורת רוקוקו. המסך של הבימה מכניס אותנו לעולם האגדות. מלמעלה רואים היטב את התזמורת והמנצח הוא מהטובים בעולם, ריקארדו שאיי. האופרה "אטילה" של ורדי עוסקת בגיבור ההוני שכבש חלקים גדולים מאירופה והגיע כמעט עד לרומא. הסיפור כולל תככים, בגידות וסיפור אהבה ומלחמות וחוזים בין שליטים. אין הרבה דמיון בין הסיפור לבין האמת ההיסטורית. בהפקה זו יש עירוב של תלבושות וכלים מודרניים ועתיקים. המוסיקה של ורדי ואין להוסיף - נהדרת. המקהלה, אין כמותה. הזמרים מהליגה הגבוהה ביותר. התפאורות היו נהדרות, והופתעתי שהיו עם touch מודרני, כמו התלבושות. על הבמה היו סוסים ומכונית, ומצד שני הריסות של חורבות, כמו

שיש באיטליה. לא אספר לכם הרבה על העלילה. אופרה נהדרת היא חוויה מופלאה. די היה לעצום את העיניים ולהקשיב. אבל למרות תנאי הישיבה הנוראים נשארנו עד הסוף, ועמדנו לא מעט. על רגלינו.

מה שכל כך הכה אותי בתדהמה היה הפרוש של הבימאי לאופרה שנכתבה לפני יותר מ-150 שנה. הבמאי דויד ליוורמור עשה

אולם ה"לה-סקאלה"

שימוש מודגש במוטיבים להדגשת הלאומיות. הוא בנה עולם דיסטופי בזמנים של ראשית המאה ה-20 ועשה את התוכן של המאה ה-5 רלוונטי יותר לימינו. החיילים היו לבושים במדים גרמניים שונים, גם תלבושות נאציות. כל חגורות העור, המגפיים הגבוהים, תנועות היד – גרמו לי להרגיש כך. תמונה אחת קצרה באופרה מתוארת כנשף. פה – התמונה התארכה לכדי הצגה של נשף דקדנטי בברלין שבין שתי המלחמות הגדולות, וכל מה שאנחנו יודעים על כך: תלבושות זנותיות של הנשים, הומוסקסואלים מוחצנים, סמים, שתיית אלכוהול, השחתת ריהוט וכו'. ההרגשה שלי הייתה לא נעימה. הגיבורה הראשית הניפה מידי פעם את דגל איטליה. דיברו מסביב על התארגנות, על הליכה אחרי המנהיג, על לאומיות ולאומנות, קריאה למרד, להגנת המולדת, סולידריות וכו'. ורדי היה לאומן וברור שהאופרות שלו משקפות את זמנו ואת דעותיו הפוליטיות בקשר לאיחוד איטליה ותמיכה במלך. כבר בזמן שהועלתה האופרה לראשונה באמצע המאה ה-19 תארו אותה "מתאימה לחינוך הפוליטי של העם". אבל באופרה זו יש גם סיפור אהבה וגם ידידות. לקראת הסוף דגל איטליה הופיע יותר ויותר, כל פעם בפורמט גדול יותר עד שהיה דגל איטליה ענק, ולהרבה מהזמרים היה דגל. הרגשתי שהקהל שותף ונסחף לאווירה. האריה שבה שר אחד הגיבורים לאיטליה מלך ההונים ומבקש ממנו להשאיר את רומא לאיטלקים קצרה מחיאות כפיים נלהבות. הרגשנו שהחוויה הפכה בין השאר לחוויה עם דגש של מסר פוליטי גם לימינו, וזו לא הייתה הרגשה טובה. להיות באיטליה, לחשוב על התפקיד של המשטר שלה בזמנים החשוכים במאה ה-20 ולחשוב שיש מסרים די ברורים בגוון פאשיסטי גם באופרה שמועלית כיום – מדאיג אותי לנוכח שינוי בדעות ובמשטרים באירופה בתקופה האחרונה. יחד עם זאת החוויה הייתה כמו שנוהגים היום לומר "גדולה מהחיים". התשואות הרבות לזמר הרוסי, הקריאות "שאהיי שאהיי", שכוונו למנצח, ו"דוידה" שקראו לבמאי, איחדו את כל הקהל ואותנו בהתלהבות.

אין חווית אופרה כמו באיטליה!!!

סכין בגב האומה

רפי סיאנו

בנובמבר 1918 הסתיימה המלחמה הגדולה שמאחר יותר נקראה מלחמת העולם הראשונה. במלחמה זו נהרגו כ-16 מיליון בני אדם, רובם גברים צעירים. כפרים וערים התרוקנו מגברים מגיל עשרים ומעלה. נותרו מיליוני נכים בגוף ובנפש, אלמנות ויתומים. זה החל באירופה בה נלחמו הפטריוטים של גרמניה ושל אוסטרו-הונגריה נגד הפטריוטים של אנגליה, צרפת ורוסיה. בנוסף נלחמה איטליה באוסטריה. במהלך המלחמה הצטרפו עוד אומות-עולם עד שכול כדור הארץ היה לתבערה קטלנית אחת גדולה. כניסתה של ארה"ב לצד אנגליה וצרפת הכריעה את הכף: גרמניה נכנעה מתוך אפיסת כוחות למרות שהיא

נצחה מבחינה צבאית את רוסיה ואף הכתיבה לה תנאי-כניעה בעיר ברסט-ליטובסק.

בכל הצבאות ובכל החזיתות נלחמו גם יהודים שבגרמניה כונו בני דת משה. בגרמניה גם חלה התפתחות מיוחדת: חוגים אנטישמיים (על-פי רוב ימניים) טענו שהיהודים משתמטים משרות צבאי ואם כבר משרתים אזי נמנעים משרות ביחידות הלוחמות בחזיתות. באוקטובר 1916 הורה שר המלחמה הגרמני לערוך מפקד-יהודים בצבא. האנטישמים חפשו הוכחה לטענתם שיהודים משרתים לרוב רחוק מהחזית. התוצאות של המפקד ("JUDENZÄHLUNG") לא פורסמו, מה שחיזק את ההאשמות של האנטישמים הגרמנים. מאוחר יותר התברר שחלקם היחסי של היהודים בצבא היה זהה לחלקם היחסי של הגרמנים הנוצרים. מספר הנופלים מקרב היהודים (כשניים-עשר אלף) היה אפילו גבוה מהממוצע. מאוחר יותר התברר שהאנטישמים אף זייפו את נתוני תוצאות-המפקד וחיבלו בכל מיני תחבולות כמו למשל שלא כללו את היהודים הפצועים במפקד.

ביום 11 בנובמבר 1918 חתמה גרמניה על הסכם הפסקת אש עם יריבותיה בנות הברית המערביות. מאוחר יותר, בשורה של חוזים נוספים, הותקן סדר עולמי חדש. בין היתר פורקה האימפריה העות'מנית והמזרח התיכון נכנס לעידן חדש. גם האימפריה האוסטרו-הונגרית חולקה מחדש וקמו מדינות הבלקן, פולין והמדינות הבלטיות. קו מנחה היוותה תכנית 14 הנקודות של נשיא ארה"ב, וודרו וילסון שעיקרה היה הכרה בזכותו של מיעוט לאומי למדינה משלו. כמו כן ייסודו של ארגון חבר העמים (ארגון האם של האו"ם). לפי חזונו של וילסון יפתרו העמים להבא את עימותיהם במשא ומתן ולא באלימות.

המצב הפנים-גרמני לפני הכניעה ללא תנאי היה בכי

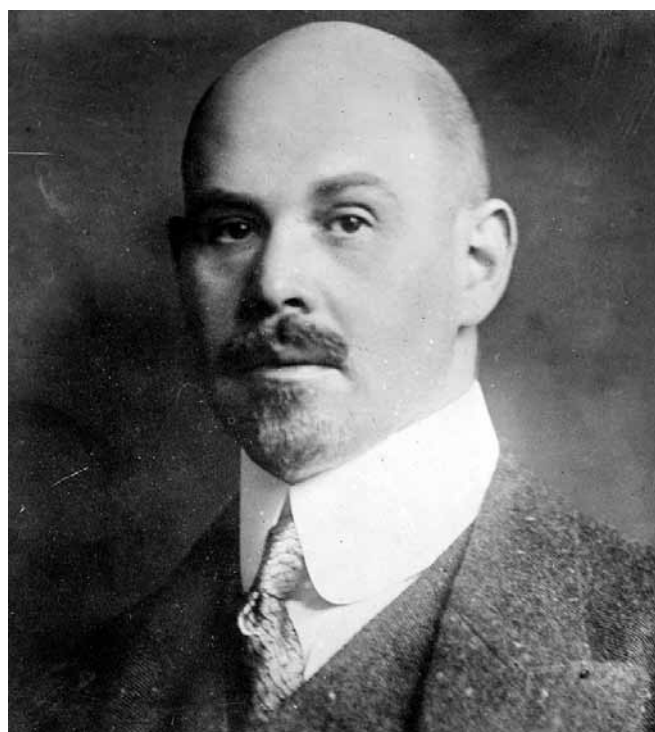
פורסם בעיתונות הגרמנית 1919 – יהודים נועצים סכין ב"גב האומה"

רע: בנובמבר 1918 ברח הקיסר והתפטר. רעב, עוני, דיכוי זכויות האזרח ושוק שחור ליוו את האוכלוסייה האזרחית. במקומות רבים פרצו מהפכות מרקסיסטיות בהשפעת המהפכה ברוסיה, ביניהם בברלין הבירה ובמינכן בירת בווריה. שביטות פרצו בתעשייה, חיילים מרדו. בין המהפכנים היו הרבה יהודים. מנגד עמדו אנשי צבא, גנרלים וחיילים שטענו שאלמלא בגד בהם אויב פנימי, המצב היה שונה וגרמניה הייתה יכולה לנצח. טענת מפלגות הימין הייתה פשוטה: מפלגות

השמאל, היהודים והבונים החופשים בגדו. היהודים לא היו כביכול מספיק פטריוטים. "היהדות הבינלאומית תקעה סכין בגב האומה". אגדה זו נקראה "Dolchstosslegende", פייק ניוז של 1920. מכיוון שחוזה הכניעה נחתם בנובמבר נקראו החותמים על כתב הכניעה "פושעי נובמבר".

השנים 1919 עד 1923 נחשבות כשנות המשבר הגדול. לרשימת המצוקות היתוספה האינפלציה. הימין הפוליטי ביצע כ-400 רציחות פוליטיות. ביניהם: הפוליטיקאי היהודי קורט איזנר, מנהיג המהפכה במינכן, הפוליטיקאי הקתולי מטיאס ארצברגר, אחד מחותמי חוזה ורסאי, שר החוץ היהודי ולטר ראטנאו שעשרות רחובות ובתי ספר מנציחים את שמו עד עצם ימינו. בימים ההם היטלר גם ביצע פוטש כושל במינכן. כבר בשנות העשרים הגדירו קצינים בכירים והיסטוריונים את האגדה של "סכין בגב" כשטות. ללא צל של ספק הייתה כניעת גרמניה תוצאה של העובדות בשטח. לרוב העם אבד האמון בהנהגה והוא דרש לסיים את המלחמה בכל מחיר. לאנטישמים הייתה נוחה העובדה שיהודים רבים תפסו עמדות של השפעה וכוח. ליהודי גרמניה לא עמדה הזכות נוכח תרומתם המכרעת כעמודי תווך של הרייך ושל הקיסר וילהלם השני. לדוגמה: רק הודות ליהודי פריץ הבר, חתן פרס נובל, מדען מוביל ואדריכל המלחמה בגז, הצליחה גרמניה לייצר חומרי נפץ. היהודי ולטר ראטנאו שהיה ראש המשרד לתכנון משאבים חומריים ואספקה בזמן המלחמה, ונוכח כישרונותיו הוזמן להתמנות לשר החוץ של גרמניה, נרצח ע"י לאומנים. שיטות התכנון שלו הועתקו בכל העולם ושימשו דוגמה לתכניות כלכליות של הבולשביקים אחרי המהפכה. היהודי אלברט באלין היה בעל חברת הספנות הגדולה בעולם, "האפאג", ניסה לתווך בין גרמניה לבין אנגליה. עם היוודע דבר התפטרותו של הקיסר הוא התאבד. הבנקאי היהודי

שר החוץ הגרמני-יהודי ולטר רתנאו, נרצח 1922

מקס וארבורג היה יועץ לענייני כספים של הקיסר. מה עוד היה דרוש כדי להוכיח את הפטריטיות של יהודי גרמניה?

אז איך קרה שהיהודים הואשמו ב"תקיעת סכין בגב-האומה"? התשובה איננה בתחום ההיגיון אלא בתחום המיסטיקה ותיאוריות הקונספירציה. כמו שהעלילו על היהודים במאה ה-14 את עלילות-הדם הנודעות ובהרעלת בארות, כך מלווה אותנו האנטישמיות, הדמוניזציה והשנאה עד עצם היום הזה.

שעה שאני חושב על העובדות שהזכרתי, מתעוררות בי כמה שאלות. איך קורה שראש ממשלת ישראל בנימין נתניהו מאשים את הקרן החדשה לישראל, את הפילנתרופ ג'ורג' סורוס ואת "השמאל" בכלל בחתירה נגד מדינת ישראל? מטרות הקרן החדשה הן חיזוק הדמוקרטיה, חינוך נגד גזענות, הבטחת זכויות אדם לקבוצות מוחלשות כגון נשים ופלסטינים, קידום השלום בפנים ומחוץ לישראל ועבודה סוציאלית בכל מקום בו הממשלה אינה ממלאה את תפקידה. איך אנשי "שוברים שתיקה" שכולם קצינים וחייילים המשרתים או

שירתו בצבא הגנה לישראל מכונים "בוגדים" על אף שעד היום לא היה מי שהצליח לסתור אפילו פעם אחת את דיווחי "שוברים שתיקה" (גילוי נאות: שירתתי ביחידה שביצעה עברות כפי ש"שוברים שתיקה" מתארת). למה לא שומעים כל גינוי של פוליטיקאים מובילים כשמתקיפים אזרחים ערבים חפים מפשע רק בגלל שהם ערבים? האם "מנהיג" כהגדרתו צריך להנהיג, ז.א. לכוון את העם או להיות מונהג ע"י תחושות בטן אפלות המבטיחות קולות בקלפי? סביר להניח שראש הממשלה, המודע היטב להיסטוריה של עם ישראל, היה קוצר הצלחות פוליטיות גם אם היה מהווה מופת לאנושיות בפוליטיקה.

האקדמית
עמק יזרעאל

ע"ש מקס שטרן

האקדמית עמק יזרעאל מברכת את

יו"ר ארגון עולי מרכז אירופה

בני זוסמן

להבחרו לתפקיד
יו"ר חבר הנאמנים

שופט בית המשפט העליון בדימוס

תיאודור אור

להבחרו לתפקיד
יו"ר הוועד המנהל

מכללת עמק-יזרעאל מברכת את מנהיגותה החדשה

בינה מלאכותית

הרברט בטלהיים

לפני זמן מה קיבלתי חוברת אודות בינה מלאכותית בהוצאת חברת גוגל. זהו, אמנם, נושא מאוד מדובר כיום, אך לא תמיד ברור לנו, למה הכוונה. אולי עלינו לשאול את עצמנו קודם כל, מהי בינה? במרשתת (אינטרנט) ההגדרה בוויקיפדיה היא: "יכולת מנטאלית כללית מאוד, המשלבת בין היתר יכולת חשיבה הגיונית, פתירת בעיות, תכנון, חשיבה מופשטת, הבנת רעיונות מורכבים ולמידה מהירה ומניסיון. זו לא רק למידה מספרים, מיומנות אקדמית צרה או מבדקי תבונה. למעשה, היא משקפת כושר רחב ועמוק יותר להבין את הסובב אותנו – הבנת הדברים או מה יש לעשות".

(Knowns and Unknowns American Psychological Association) דפדוף בחוברת הספיק לי על מנת להבין ש"בינה מלאכותית" אינה מסוגלת ליישם את רוב הדברים המצוינים לעיל, היות שלא מדובר כאן בצבירת ניסיון עצמאי וחשיבה מחדש, אלא הרבה יותר במה שמרבים לכנות "לימוד מכני": המחשב מעבד נתונים, לומד מדגמים ודוגמאות ובעזרתם ומניסיונו נותן לנו את התוצאה שלו. למשל: מזינים את המחשב בתמונות רבות של כלבים ולאחר זמן מה הוא יוכל לא רק לזהות כלב אלא גם לצייר אותו. אבל אם אשאל אותו לגבי חתול שטרם הוזן בו, לא יוכל לספק לי ממצא, אלא, היות שהוא יודע לזהות ארבע רגליים וזנב, יציג לי כלב. כלומר, ככל שנזין במחשב יותר פרטים, נקבל תוצאות יותר נכונות.

כיום כבר מכניסים בינה מלאכותית למכשירים ולאמצעים רבים. מנתחים מוזנים על מנת לחקור התנהגויות שלנו. למשל, אם אני קונה במרכול באמצעות מחשב, הוא יציג לי את מה שאני מזמין בדרך כלל. הקרדיולוג יכול גם לראות על המסך את התוצאות המדויקות של קוצב הלב שלי ואת תדירות הפרעות הקצב. וכמובן גם ההוראות שמקבלים ברכב, כיצד להגיע ממקום למקום עם אזהרות מפקקים או ממצלמות. כל אלה הם תהליכי התפתחות לקראת "בינה מלאכותית". בחוברת של גוגל מתארת אחת המשתתפות בתכנית Google – Assistant שלאחרונה אנו יכולים לשוחח בטלפון החכם שלנו, שהוא בעצם מחשב זעיר. כשהיא מפעילה את האפליקציה ואומרת "שלום", עונה לה הטלפון החכם: "שלום, אני שמח שהתקשרת שוב. איך אוכל לעזור לך?" וכאשר היא שואלת "מי זה אובמה?", היא מקבלת מיד את התשובה הנכונה. גם על השאלה הבאה "מי אשתו?" הטלפון החכם עונה: "הוא נשוי למישל אובמה". הגברת מסבירה שזו תוצאה של עבודה קשה, המהווה התקדמות בהתפתחות הבינה המלאכותית, משום שהאפליקציה מזהה את

כוונת השאלה ומבינה, שהתוספת: "ומי אשתו?" מתייחסת לשאלה הקודמת. כלומר, שהנתונים השמורים מאפשרים לזהות לאיזו אישה מתייחסת שאלת ההמשך. התשובה לשאלה האם הבינה האנושית תאריך ימים יותר ותתעלה על הבינה המלאכותית היא חיובית, משום שבסיכום נכתב בחוברת של גוגל, כל התוכניות והמערכות הן במידת מה חובבניות, משום שחסרה להן הרבגוניות והגמישות של בינה אנושית, כפי שהיא מוגדרת בוויקיפדיה.

כבר לפני שנים רבות כתב ואסילי גרוסמן בספרו חיים וגורל (תרגום חופשי) משנת 1960 (פרק 51): "מכונה אלקטרונית יכולה לבצע חישובים מתמטיים מהר יותר מבני אדם, לזכור עובדות היסטוריות, לשחק שחמט ולתרגם ספרים. זיכרונה מושלם... היא תהיה מסוגלת אפילו להלחין ולצייר. וכי יש גבול למושלמותה? האם אפשר להשוות אותה לבני אדם? האם תעבור אותם/תתקדם יותר מהם? זיכרונות ילדות... דמעות שמחה... עצב... רעות... תקוות פתע... ניחוש מוצלח... מלנכוליה... שמחה לא הגיונית... מבוכה פתאומית. אלא שפני כדור הארץ יהיו קטנים מלהכיל מכונה כזאת, שממדיה ומשקלה יגדלו ללא הרף בניסיון לייצר את ייחודיות ונפש האדם הממוצע והרגיל".

מגרמנית ומאנגלית: מרים שטיין-גרוסמן

מחברים את אימא לדואר האלקטרוני

יעקב אלמגור

אני: "אוף אימא, הרי כבר הסברתי לך מאה פעמים... על האייקון של AOL את לוחצת לחיצה כפולה, אבל על האייקון של המייל את לוחצת רק פעם אחת..."
אימא: "אז אולי כדאי שנפסיק עם זה, זה ממש לא בשבילי..."
אני: "לא לא לא, סליחה שאיבדתי את הסבלנות... זה כן בשבילך וזה נורא פשוט, תראי..."

וכך זה נמשך למעלה מחודש ימים, כמעט כל יום חצי שעה או יותר. הכל התחיל כששדרגתי את המחשב שלי והחלטתי שיהיה נחמד אם אמא תלמד להשתמש במחשב הישן. היות ודרישות המחשב שלה, להערכתי, תהיינה צנועות למדי – דוא"ל ואולי גם חיפוש ב-GOOGLE – הרי אותו מחשב ישן יענה על הצרכים בקלות. למעשה, המאבק לצרף את אמא אל עידן הטכנולוגיה התחיל עוד שנים קודם לכן, מיד כאשר הטלפון הסלולרי הפך להיות מכשיר מקובל ונפוץ, אבל אמא התנגדה בעקשנות השמורה לבני גיל הזהב (או לפחות כך חשבנו אנחנו, בנה ובתה הצוציקים – היינו אז שנינו בשנות השישים שלנו). וכאשר הסכימה לא רק לחבר מזכירה אלקטרונית לקו הטלפון בביתה אלא גם להאזין להודעות כאשר הנורה האדומה הבהבה, רשמנו לזכותנו ניצחון מרשים. כשהופעתי בדלת עם המחשב, הייתה תגובתה צפויה: "נו טוב, אתה יכול להניח אותו על השולחן בחדר השינה, ואחר כך נראה מה יהיה." אז הנחתי אותו על השולחן בחדר השינה, וחיברתי אותו לשקע וגם לקו הטלפון. שבוע לפני כן פתחתי לאמא חשבון ב-AOL (America On Line) וכעת העניין נראה פשוט למדי: הנה לוחצים לחיצה כפולה פה, מקליקים על התפריט כאן וכבר אפשר לקרוא, לכתוב, לשמור ולהעביר מסרים לכל העולם. אמא כמובן לא קראה ולא כתבה ולא העבירה מסרים לשום מקום בעולם באותו יום, וגם לא למחרת. לאט לאט עלינו על שרשרת של בעיות אשר דרשו פיתרון. הבעיה הראשונה היתה גודל האותיות. את זאת פתרנו מהר ובקלות תודות לביל גייטס – במחי עכבר הגדלנו את כל האותיות והסימנים למידה שהתאימה לאמא. הסוגיה הבאה שדרשה התייחסות היתה הפעלת העכבר. הפעלת העכבר נראית טבעית ופשוטה לכל מי שנוהג להשתמש במחשב, אבל לאמא זה היה עולם חדש. היא התקשתה לצלוף למיקום המדויק ולא הצליחה להבדיל בין "הקליקי פעמיים ברציפות" לבין לחיצות אקראיות פה ושם. את הסוגיה הזו תקפנו בשני מישורים: ראשית האטנו את מהירות התגובה של העכבר ובד בבד שמנו באמצע שולחן העבודה של המחשב את משחק הסולייטיר. משחק זה נתגלה כדרך מצוינת לתרגל את השימוש בעכבר. אבל הבעיה החמורה ביותר הייתה דווקא במקום בו לא ציפיתי לקושי בכלל: אמא לא הצליחה לזכור את הסדר הנכון של הפעולות, למרות שהתוכנה ידידותית למשתמש והתפריטים קלים להבנה ולהפעלה – או לפחות כך זה נראה לי.

הפתרון היה פשוט יחסית, אחרי שהבנו מה קורה: הכנו לאמא קלסר ובו צילומים של המסך לפני כל פעולה או לחיצה. ציירנו עגול אדום מסביב לאייקון שעליו היתה אמורה ללחוץ ובדף הבא הופיעה תמונה של

התוצאה המצופה. הייתה גם הוראה גורפת – אם פתאום מתקבלת תוצאה לא צפויה, אז פשוט לכבות את המחשב, לחכות שתי דקות, ולהתחיל הכל מחדש. אני מניח שהסיבה שאימא התמידה והמשיכה בלימודים הייתה כדי לשמח אותי, אבל כאשר לאחר מספר ניסיונות, התחילו פתאום להופיע על המסך מסרים אליה וביחוד דוא"ל מחברה אחת שלה שהייתה כבר מחוברת לרשת, פתאום נפל האסימון – מאותו יום לא נדרש יותר שום שידול.

מאז עברו מספר שנים. כולנו נכנסנו אל המאה העשרים ואחת ואני העתקתי את מקום מגורי. במקום חמש דקות נסיעה מדירתה, אני גר כיום במרחק של 12 שעות טיסה ממנה. אבל בעקבות אותו חודש של הכשרה שדרש המון סבלנות ורצון טוב משני הצדדים, אימא כעת מקושרת בדוא"ל עם כל המשפחה, הכוללת בן ובת ונכדים ונינים המפוזרים בשלוש יבשות. עדיין קורה לא פעם שהטלפון מצלצל אחרי חצות ואימא על הקו – אצל אימא זו שעת אחר הצהריים, שעה שבה היא אוהבת לקרוא את הדוא"ל שלה, ובגיל תשעים פלוס פלוס אפשר לסלוח לה על שאינה מחשבת בדיוק את הפרש השעות בין היבשות השונות: "תשמע, כל המיילים שלי שוב נעלמו!" שלושים ואחת שנות נסיון בחברת מחשבים גדולה הכינו אותי היטב. תוך מספר דקות אנחנו מאתרים את הבעיה, לוחצים על הכפתור המתאים, והמסך של אמא שוב מתמלא במסרים מהילדים והנכדים והנינים ואני יכול לשוב לישון, עד הקריאה הטלפונית הבאה.

שעשועי מלים אבן אבנים הכול אבן

עמוס ירקוני

אבן על אבן.

אבן-תשתית, אבן-יסוד, אבן-פינה, אבן-שפה, אבן-סף, ומשקוף-אבן. ומעל, אבן-ראשה. והיסוד - אבן השתייה ש"ממנה הושתת העולם", והאבן החקוקה מהר סיני שמילאה אותו תוכן. יש אבן-גזית ואבן-גוויל. יש אבן-דרך ואבן-בוחן. ועל כולם אבן החכמים. ויש אבן-נגף, ומי שעניו בראשו ייזהר! אבן שטיפש דרק לא יוציאו שבעה חכמים, ורשע מי שמטיל אבן לבור ממנו שתה.

כבר בתרפ"ז הקשתה רחל: "מאמץ מאוחד, עקשני וער של אלף זרועות האמנם יבצר לגל את האבן מפי הבאר?" תשובה שנדרשת עד היום. ואולי כי נבצר, פסקה: "עם אבני השדה ברי-תי", ואבן מעל לבה לא נגולה... אלתרמן האניש את האבן: "בת שלי, אחותנו האבן – הזו שאיננה בוכה לעולם". ואולי אנחנו אטומים? ומאיר שליו מספר על הטמפלרית מנוהרדטוף לחוף הים, שאישה נהרג והע-בירה את ביתה לוולדהיים בשיפולי הגליל. כל אבן סומנה ומוספרה, והבניין שוחזר. החסר אבנים הגליל? לא, כי בית העבירה לא אבנים העבירה.

יש חלוקי-אבן – חלוקי-נחל וחלוקי-ים. כל הנחלים זורמים אל הים, ובחוף על החול שנשחק מאבן, ייפגשו חלוקי הנחל וחלוקי הים - איחוד משפחות אבן. היה אבא אבן ולא מצאתי אימא אבן. פעם אספנו חלוקים על שפת הים לערוגה בגינתנו. הסתכלו אנשים והחלו גם הם לאסוף. לאחר שצברו, שאלו: "למה אוספים את האבנים?" הסברנו. "אהה" אמרו, זנחו את ערמת האבן שאספו והמשיכו בצעידתם... קודם אספו, אחר-כך שאלו. יש אבן-קלע בודדת שחסכה מלחמה, ואבני-קלע שדרדרו למלחמה, וחיילים חמושים כגוליית משמ-שים מטרה לנערים רוגמים. עד היום. מסוללת האבן המטירו הרומאים אבני-בליסטראות עד שהכריעו את הנצורים על צוק האבן מול ים המוות. הנותרים הטילו אבן ביניהם עד האחרון. ואשת לוט צפתה ושתקה כאבן. לפרסים יש "אבן סבלנית" שיועדה לקלוט מצוקות-אנוש. גם היא אינה יכולה לעתים לשאת במעמסה, ומתנפצת. אבן קשה ומתנפצת, ומה לנו על בני-אדם שאבנים נערמות על לבבותיהם?

יש "אבנים מתגלגלות", יש מידרדרות. לכל אחת מנגינה וקצב משלה. היו בחורות עם קוקו וסרפן שכיתתו אבנים לחצץ ושרו "עורי שממה דינך נחתך". איפה הן הבחורות ההן? צללו כאבן. אבן שהייתה שואבת ועתה "אבן מאסו הבנים", אבנים-יקרות בראשיהם. דבר אל העצים ואל האבנים! "יש אנשים עם לב של אבן, יש אבנים עם לב-אדם". יש אבן-אש, אבן-חן, אבן-חושן ואבני-פסיפס. יש אבנים בכליות ובשלפוחית, ואבנית

בקומקום ובשניים. היו חיים שהפכו מאובנים, ודרך אין חזרה. פעם הבנים שיחקו בחמש אבנים וקלעו אבן במ־קלעת. הבנות שחקו באבן אחת, קלאס. בשוק שקלו במאזנים, והמשקולות - אב־נים מסותתות לרוטל, חצי־רוטל ואוקיה. גורל הטילו בין אבן, נייר ומספריים, והאבן ניצחה, לא את הנייר. הפור נפל. באבני־צור היו מציתים אש במערות־אבן, ואת הסו־טים היו רוגמים באבנים. היום האבן במצית וכמעט הכול מותר אך גם אם אסור עושים. ויש הסוקלים עד ימינו, גם בכדורים חיים. יש בנייה באבן ויש בלוחות מסותתים כאבן, כ־א־י־ל־ו בית־אבן. ויש בתים ורבעים שלא נותרה בהם אבן־על־אבן, וארכיאולוגים יחזרו ויציבו אותן ויספרו את מה שהיה. יש אבן־זיכרון, יש

שברי־אבנים שמניחים על גולל הקבר ויש גל אבנים שהוא יד. במדרכות בערים רחוקות משולבים "אבני־דרך" להזכיר את אלה שגרו לידן ונשלחו למוות לעיני השכנים ששתקו. "אבן מקיר תזעק", אבל אפילו לזע־קות־אדם אין מאזינים – לבבות־אבן, ואנשים משתחווים וטומנים משאלות בין אבנים. פעם התפללו הישר לאילי־אבן, ואבני המזבח האדימו מדם. תקופת האבן.

אבני־רחיים, שכב ורכב, סובבו ושחקו, וגם נשחקו. ורחיים יש גם על צוואר. אבן משחזת פלדה. באבני־שמוט הפלדה ניתכת. באובניים החומר ביד היוצר. אבן־דרך מונה מרחקים, ואדם הולך אבן אחר אבן. פעמים הולך והולך ולא חוזר. "ההרים גבוהים יותר בדרך חזרה". יש אבן מקפצת על המים, וכשתש כוחה צוללת, ומעליה מעגלים הולכים ומתפשטים עד שנעלמים. כמו הכול... ויש אבן זרוקה, אנשים חלפו עליה שנים ויובלות ואני מושיט יד ומרים. כל מסתכל רואה בה דבר אחר, ואחד פלט: "סתם אבן". אמר.

ספרים רבותי ספרים

ספר חדש – א.ב. יהושע, המנהרה "כאן ועכשיו" – מבט ספרותי

רעיה טילינגר

"אז בואו נסכם" אומר הנירולוג.

"כן, נסכם" לוחשים שניהם.

"התלונות לא לגמרי הזויות. באמת התגלתה באונה המצחית אטרופיה קלה המעידה על ניוון קל".

"איפה בדיוק?"

"הנה כאן בקליפת המוח".

(המנהרה עמ' 7)

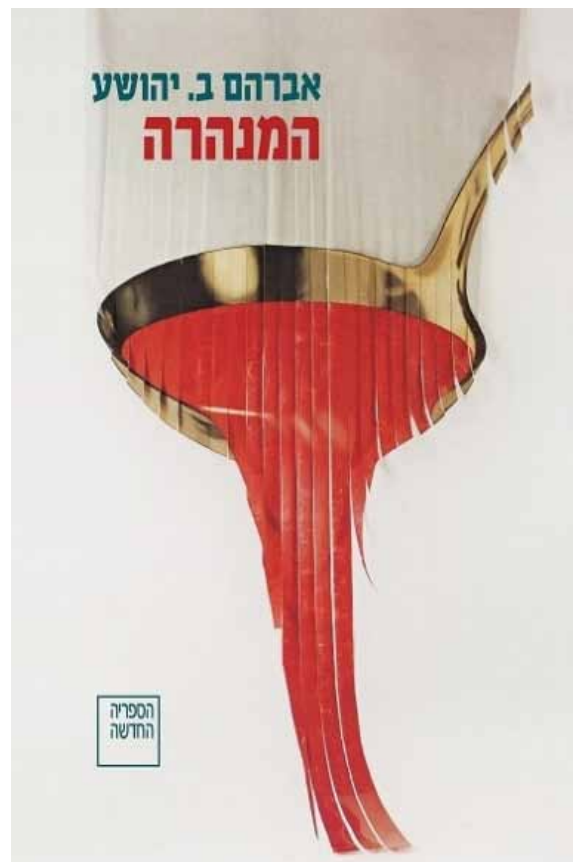
כך נפתח ספרו החדש של א.ב. יהושע והוא מספר על:

"צבי לוריא, מהנדס דרכים בפנסיה בן 72, מתחיל לשכוח שמות פרטיים ולסבול

מתקלות זיכרון נוספות ומבלבולים. כדי לעכב מעט את התפתחות השיטיון (קיהיון) שלו מארגנת לו אשתו, בעצת הנירולוג, תעסוקה במקצועו, להתלוות כעוזר בלי שר אל מהנדס צעיר המתכנן כביש צבאי סודי במכתש רמון." (ציטוט מגב הספר.)

בקליפת אגוז זהו הסיפור כולו המתגלגל לו בקלות ולעיתים בבדיחות הדעת עד סופו... (לא נגלה.) במרכז, ההתמודדות של לוריא וכול אוהביו: אשתו הרופאה, ילדיו ועוד שלל דמויות המתנספות לעלילה, עם השיטיון המאיים לכלות. הסיפור זורם רצוף הומור, אירוניה ותזכורות מן המציאות הישראלית הקרובה המוכרת לנו והמייאשת לעיתים. דוגמה קטנה: לוריא בשנות עבודתו כמהנדס כבישים ב"נתיבי ישראל" הקים חומה לאורך כביש שחצה כפר פלסטיני "וכך יוסתרו הפלסטינים מעיני היהודים, והיהודים מעיני הפלסטינים וכול צד יוכל להתעמק בזהותו מבלי לחשוש ממבטו של האחר."

העלילה המפתה, המעלה חיוך בגין כול מיני אירועים

שייתכנו כנראה רק במציאות הישראלית, אינה אלא כסות מתוחכמת וערמומית לדין קשה על החברה שלנו. חוקר הספרות דן מירון הקדיש לספר ארבעה מאמרים מלומדים שהופיעו במוסף הספרות של עיתון "הארץ" וזמינים לקריאה באינטרנט לכול דורש. הנה כמה מאבחנותיו:

רוב גיבורי הספר חולים במהלך העלילה ולעיתים נפטרים ממחלתם: צבי לוריא חולה. אשתו נדבקת בחיידק אלים במרפאת הילדים בה היא עובדת, מילד שהובא לטיפול מן הרשות הפלשתינית. אשתו של אחד הגיבורים חולה בקצרת. אשתו של גיבור אחר מתה ממחלת לב וכו' וכו'. המחלות המנהלות את הספר, הן המחלות של החברה שלנו. "הרומן מצביע על מצב דמנטי במובן הרפואי והפוליטי המביא למחיקה עצמית תוך כדי ובגין מחיקת הזולת" (דן מירון). בניסיונותיו להאט הדמנציה מנסה לוריא לחזור לכישוריו הקודמים כמהנדס כבישים. הוא חובר למהנדס דרכים צעיר ב"נתיבי ישראל" ויחד הם מתכננים את הכביש הסודי במכתש רמון. במכתש, בתוך חורבה נבטית מסתתרת משפחה פלסטינית שהם בבחינת שב"זים - שוהים בלי זהות המתחפשים לישראלים. יש להם שמות ישראליים למהדרין. הם הוותרו שם על ידי מי שהיה סגן אלוף בצבא ואיש מנגנוני הביטחון בשטחים שיזם עסקה מפותלת: אבי המשפחה הפלסטינית רצה לממן ניתוח לב יקר לאשתו האהובה. זייף מסמכים ומכר חלקת אדמה עם קבר שייח למתנחלים שקנו את הקרקע במזומן. האישה מתה טרם שניתן היה לעשות שימוש בכסף, הכסף לא הוחזר למתנחלים, האדמה לא הועברה לידיהם וכולם רודפים את הפלסטיני האומלל. בני עמו מפני שמכר קרקע לא ליהודים, המתנחלים מפני שלא קיבלו את הקרקע וכספם נגזל. קצין הצבא, בניסיון (אולי) לתקן את מה שעיוות מסתיר אותם בחורבה הנבטית עד שיצליח לסדר להם תעודות וזהויות חדשות. כדי שלא יתגלה מחבואם ויוכלו להמשיך ולהסתתר בחורבה הנבטית, מתכנן לוריא שהובא בסוד העניין, מנהרה בלתי נחוצה מתחת לגבעה עליה עומדת החורבה. שרידי המבנה הנבטי שהוא העילה לחפירת המנהרה, מזכירים לקוראים כי פעם גר בארץ הזו עם שהיה ונעלם, כמו גם עמים אחרים שהיו כאן ונמחקו ממפת ההיסטוריה.

מה שהיה אולי יכול להיות?

השב"זים מתחפשים לישראלים חיים בתוכנו כביכול חיים רגילים. הם אינם ישראלים אבל מה הם? מתי יקבלו זהות? אין כול אפשרות, מפרש מירון את הסופר, ליצור הפרדה אמתית של הארץ לשני תחומים נפרדים לגמרי. מה שדרוש הוא הכרה הדדית מלאה באחר, הדבר שאינו ניתן וכנראה בלתי אפשרי. מומלץ מאוד לקרוא ולחשוב.

הערה חשובה: מדוע החלטתי לכתוב על "המנהרה" שדובר בו רבות וסוקר בהרחבה בעיתונות? בקהילתון של אוקטובר 2018, ושוב בגיליון האמנותי שהופק בדצמבר לציון 85 שנים לארגונו, מופיע מאמרו של מיכאל מאיר ברודניץ: "מי לא שייך לכאן או לעכשיו". (ראו תגובה למאמרו בגיליון זה במדור דעות ותגובות). "מה התייחסותי הפעילה לאבחנה "שאני לא מכאן"... ברור שאיני מקבל את תפיסת האדנות של זה הרואה את עצמו כבעלים על הזהות המקומית ולדחייתו את הבא שאינו "מכאן"... אחד שכמותו עומד בפני מחסומים שהמקומיים מניחים על דרך השתלבותו עד כדי ניגודים, עוינות ורדיפות במידה שעשויה להדיר אותו כליל... אלה הנמצאים ב"כאן" חייבים לדעתי לפתוח את רגישותם, ליבם ומקומם להשתלבות בעלי זהויות חדשות...(מצוטט בקיצורים מתבקשים מן הרשימה של מיכאל). במידה מסוימת עוסקים הרשימה של מיכאל מאיר – ברודניץ וחלק מן הספר המרתק הזה באותם נושאים והם ליבת חיינו בארץ.

העמוד של עדנה מרקוביץ

דיאלוג

המורה אמרה שנצייר אילן ונספר סיפור על כל עלה שנצייר.

החלטתי להתחיל בשורש.

"נראה לי מעניין"

"איך קראו לאמא ואבא שלך?"

"אדית ופאול"

"את נולדת בדרדזן?"

"לא, אמא שלי נולדה שם, אבא שלי בווינה ואני בחיפה"

"אבל את מדברת גרמנית"

"כן באותן שנים היו רבים פה שסירבו אפילו לשמוע גרמנית אבל הוריי דברו אתנו רק גרמנית וטוב שכך.

הוריי היו חופשיים מעקרונות, מאמונות תפלות וגם מה יגידו השכנים לא עבר להם בראש. הם לא נסעו ביום

כיפור רק כדי שלא להפריע למתפללים, בעיניהם כל ענייני דת וטקס נראו כצביעות."

"עם האחים שלך גם דברת גרמנית?"

"לא. רק עברית."

"ההורים לא הבינו?"

"הם ידעו עברית. אבא שלי עלה ב 1925- ומשמיעה למד

ערבית וכך תקשר עם הערבים שהיו רוב תושבי חיפה. אח"כ גם

למד עברית. אימא שלי עלתה ב 1931 ומיד למדה כתוב וקראו

,דקדוק וכתב.אבא שלי דבר שוטף עם הרבה שגיאות ואימא

דברה לאט ובלי שגיאות."

"מדוע הם עזבו את אירופה?"

"אני אספר לך הכל אבל כעת התעייפתי. נמשיך אח"צ."

"טוב סבתותי להתראות."

19/6/2005

רותי קרקואר –חשמונאי

מתוך הספר: "זה מה יש בינתיים"

רותי, חברת מערכת עיתון "קהילתון"

בת להורים דוברי גרמנית ילידת הארץ גדלה בחיפה

חברת ארגון יוצאי מרכז אירופה.

נציגת מרכז אירופה משתתפת בהנחת אבן

פינה בארץ 1940

בתי הורים

אלינור אבינור – דיירת מדופלמת ומעוטרת

אריאלה חורב (מנהלת "פסגת-חן") וד"ר תום רובינשטיין (עובדת סוציאלית)

אלינור אבינור

בדיוור המוגן שלנו, בית ההורים "פסגת-חן", מתגוררת ד"ר אלינור אבינור, שזכתה לא מכבר להכרה ולהוקרה בין-לאומית. באוקטובר אשתקד זכתה בתעודת הוקרה מארגון בין-לאומי רב יוקרה הקרוי: "הארגון הבין-לאומי של מקצועני צמרת" (The International Association of Top Professionals) שמרכזו בארה"ב. תעודת ההוקרה מוענקת לאנשי מקצוע מרחבי העולם שהצטיינו בפעילותם המקצועית ונחשבים לפורצי דרך בתחומם. אשתקד הוזמנה אפוא ד"ר אבינור לארה"ב לקבלת התואר.

ד"ר אלינור אבינור היא פסיכותרפיסטית ומטפלת משפחתית. היא נמשכה למקצוע בשל גישתה הטיפולית והוכשרה בשיטות התערבות מגוונות. בשנת 2007 פיתחה יחד עם אחותה ושותפתה, יונה סילמן, ערכות שכונו "מפתחות טיפוליות ואימוניות להעצמה והתפתחות רגשית" (KEG) (Keys to Emotional Growth-KEG). ערכות אלו מכילות קלפים. בצידם האחד תמונות וציורים שבחלקם צוירו בידי אלינור עצמה. הם מתארים אירועים ורגשות של המטופל. בצד השני רשומות שאלות מנחות המסייעות למטפל למקד ולייעל את הטיפול.

בנוסף להיותה מטפלת ומפתחת שיטות טיפול, אלינור היא בעלת תואר PhD (דוקטורט) בבלשנות. בעברה עבדה כמרצה וכחוקרת באוניברסיטה והשתתפה

תמונתה של אלינור אבינור מוקרנת בטיימס-סקוור בניו-יורק ביום הענקת אות ההוקרה

בכתיבת מאמרים מקצועיים רבים. כיום משלבת אלינור בין עולמות הידע המגוונים שלה על מנת לחקור ולכתוב מאמרים טיפוליים. כפסיכותרפיסטית, היא גאה בברית הטיפולית ובאמון ההדדי שהיא בונה עם מטופליה.

מעוננו, "פסגת-חן", גאה ומעריך את הישגיה ואת אישיותה של ד"ר אלינור אבינור.

פרויקט "דיור מושלם" מארח מתעניינים

באחרונה קיימנו שוב אירוע שיווקי למתעניינים בשירותי "דיור מושלם". האירוע התקיים במבנה הדיור המוגן "פסגת חן" (רחוב בת-חן 40, רמת-חן), נועד לחשוף לציבור החיפאי את התכנית "דיור מושלם" של ארגון "פסגות כרמל" (ארגון עולי מרכז אירופה ס. חיפה). האירוע התקיים נוכח ביקוש הולך וגובר לתכנית, במיוחד לאחר הרחבת תחום מתן השירות לכל חלקי העיר חיפה. (עד כה סופק השירות לדיירים בשכונות רכס הכרמל בלבד)

שירות "דיור מושלם" פועל על-פי מודל המאפשר לאוכלוסייה הבוגרת המעדיפה להישאר בביתה הפרטי, לקבל בביתה שירותים וסיוע הניתנים בדיור המוגן. התכנית שלנו התקינה חבילות שירות המגיעים לבית ו"תפורות" באופן אישי לפי הצרכים. התכנית מאפשרת גם את השתתפותם של מנוייה בפעילויות השונות המתקיימות בבתי הדיור המוגן של הארגון ובמועדון הקהילתי שלו (ברחוב שמשון פינת מוריה). לאירוע האחרון בחודש דצמבר הגיעו כ-65 מתעניינים. לאחר ארוחת בוקר עשירה, שמעו על הארגון והתכנית מפי יו"ר הארגון מר בני זוסמן וממנהלת התכנית הגב' לאה שלייכר-נובק. בתום המפגש יצאו המשתתפים לסיור בבית שהודרך ע"י הגב' אריאלה חורב, מנהלת "פסגת חן" וע"י הגב' דנה גרופ, האחראית לשיווק. הסיור נערך באגפים ובמתקנים השונים העומדים גם לשירותם של מנויי "דיור מושלם" ובדירות בהן מתגוררים הדיירים.

הנכם מוזמנים לצפות בסרטון, לקבל מידע ולקרוא כתבות אודות התכנית באתר האינטרנט של "דיור מושלם".

יו"ר הארגון בני זוסמן מתדרך את המתעניינים

בקהילה

משולחן הקהילה

בתשבע וייס, מנהלת הקהילה

חברים וחברות יקרים,

לא מכבר שכנו הדי החגיגות באירוע לציון 85 שנים ליסודו של ארגון עולי מרכז אירופה. כעת, בפתחה של השנה האזרחית החדשה, הארגון נכנס לשנתו ה-86 כארגון ותיק, מכובד ורב פעלים. לאורך שנות קיומו וגם כיום, הארגון מנסה למצוא את המשותף לחברים הוותיקים ולאלה הצעירים יותר, תוך שמירה כקו מנחה על הערכים שהנחילו מייסדיו: עזרה הדדית, תרומה לקהילה, סובלנות, ליברליזם, הרחבת הדעת. אלו הם מעמודי התווך עליהם מושתתת הפעילות בארגון. בשנים האחרונות אנו פועלים למעורבות הולכת וגוברת בחברה הישראלית הרחבה. כך, בשנה האחרונה שולבו תוצרי פרויקט תיעוד סיפורי חיפה בתהליך הלמידה בבתי ספר חוגים וליאו בק בחיפה. כחלק מהתהליך התקיים מפגש בין תלמידים למשתתפים בפרויקט ובשנת 2019 אנו שואפים להמשיך ולשלב את הפרויקט בתכנית הלימודים בבתי הספר. פרויקט נוסף המשלב מעורבות בחברה הישראלית הינו הפעלת תכנית ללימוד שימושי מחשב וטלפון חכם. התכנית, פרי שיתוף פעולה עם עמותת יוניסטרם, מקנה כלים המאפשרים השתלבות במציאות המשתנה וחיזוק הקשר הבינדורי, עם הנכדים והילדים. מצפה לנו שנה של אתגרים ותכניות שנפעל להגשמתם. נשמח לראות יותר ויותר חברים וחברות מעורבים ומשתתפים.

נשמח להצעות ותגובות. פניות לבתשבע וייס:

דואר אלקטרוני: batsheva@beit-horim.org.il, פקס: 04-8346987, טלפון: 04-8258989

דמי חבר לשנת 2019

דמי החבר לשנת 2019 הינם בסך 180 ₪ ליחיד או 225 ₪ לזוג (כמו בשנים קודמות).
אנא הסדירו את התשלום בתחילת שנת 2019.

דמי החבר כוללים גם מנוי לעיתונים: "יקינתון" ו"קהילתון".

ניתן להסדיר את התשלום טלפוני, באמצעות כרטיס אשראי, אצל מזכירת הקהילה, ענת, טלפון: 04-8258989.

לחילופין, ניתן לשלוח המחאה בדואר למשרדי הקהילה. יש לרשום את המחאה לפקודת: ארגון עולי מרכז אירופה, ולשלוח למשרדי הקהילה לכתובת:
רח' מוריה 55, חיפה 4357320.

תשלום במזומן יתקבל במשרדי הקהילה.

לתשומת הלב, אי שמירה על רצף החברות פוגעת בוותק המקנה הנחה בכניסה לבתי הורים.

במידה והתשלום הוסדר, נא ראו הודעה זו כמבוטלת.

פרויקט "המרצות שלנו"

בחיפה ומעכשיו גם בקריית ביאליק

חברים מרצים בהתנדבות

מפגשים חברתיים בהם חברים וחברות בארגון מרצים בהתנדבות, כל אחד בתחומו.

לקהל נוצרת הזדמנות להכרות עם מגוון נושאים, תוך היכרות עם חלק

מעולמו של המרצה החבר/ה בקהילה.

מתנדבים/ות מוזמנים לפנות לאיילת טל ביתן, רכזת הקהילה,

טלפון: 04-8258989 | Ayelet@beit-horim.org.il

כאסארת "המרצות שלנו" "רנה מגריט", חלק שני – תמר פלד

יום חמישי 14.02.2019 בשעה 11:00 במועדון הקהילתי, שד' מוריה 55, חיפה

חלקה השני של ההרצאה העוסקת ביצירותיו של האמן הסוריאליסטי, רנה מגריט.

נדון בסוריאליזם באמנות ובייחודיות של מגריט. בתחילת המפגש תינתן סקירה על חלקה הראשון של ההרצאה.

המרצה, חברתנו, **תמר פלד**. בעלת מ"א בחינוך ואמנות, מרצה במכללת "אורנים" 15 שנה.

המפגש ללא תשלום לחברי ארגון, למי שאינו חבר ארגון, המחיר: 20 ₪.

להרשמה ואישור השתתפות על בסיס מקום פנוי,

נא לפנות לענת, מזכירת הקהילה: 04-8258989

המרכז שלנו" – עכשיו עם קרית ביאליק "פיסול מודרני" – תמר פלד

יום חמישי, 14.3.2019 בשעה 10:00 במעון
"רעות" – רחוב וייצמן 11, קריית ביאליק
מהו פיסול, במה שונה מציור. היכרות עם
פיסול מודרני.
מידע על אמני פיסול ויצירות שונות.
המרצה, חברתנו, **תמר פלד**. בעלת מ"א
בחינוך ואמנות, מרצה במכללת "אורנים" 15
שנה.

המפגש ללא תשלום לחברי ארגון, למי שאינו חבר ארגון, המחיר: 20 ₪.

להרשמה ואישור השתתפות על בסיס מקום פנוי,
נא לפנות לענת, מזכירת הקהילה: 04-8258989

פתיחת הרשמה קורס לימוד ברידג' למתחילים

בהדרכת: מר דני לביאנו

מורה מוסמך מטעם ההתאחדות הישראלית לברידג', בעל ניסיון עשיר בהדרכה
הקורס יתקיים בימי שני במועדון הקהילתי, רחוב מוריה 55, חיפה בין השעות 16.00 – 18.00.
-שיעור ניסיון חינם-

משך הקורס: 12 מיפגשים

עלות הקורס: חבר/ה בארגון: 450 ₪, מי שאינו חבר/ה בארגון- 500 ₪

*הפתיחה מותנית במינימום משתתפים

להרשמה ואישור השתתפות על בסיס מקום פנוי,
נא לפנות לענת, מזכירת הקהילה: 04-8258989

טיול לשרון – יופי של מקום יום שלישי 26.02.18

בהדרכת: אורי קלמן

07.30 - איסוף מצומת צבר

07.35 - איסוף מצומת מוצרט

08.00 - איסוף מבית הורים "פסגת חן", רח' בת חן 40

08.20 - איסוף מ"גן יצחק" (תחנת האוטובוס בשד' מוריה 132,

פינת רחוב מאפו)

תוכנית הטיול:

* **יער אילנות** – שימש כגן אקלום העצים של ישראל. 750 מיני

עצים מרחבי העולם. עצים זרים, מוזרים ומופלאים, חלקם בעלי מראה אקזוטי מרתק. זאת לצד פריחה צפויה בעונה זו של השנה.

* **מוזיאון ינוב** – מוזיאון המספר את תולדות המושב וכן את אסון ילדי אוסלו, תאונה אווירית שהתרחשה בשנת 1949, בה התרסק מטוס שהטיס ילדים יהודים מתוניס להבראה בנורבגיה לפני עלייתם לישראל.

* **שמורת אירוס הארגמן (נתניה)** – הצצה קצרצרה בשמורה העירונית, לפריחה המדהימה.

* **מרכז המבקרים החדש "מלח הארץ" בעתלית** - המרכז שוכן במבנה ייחודי המשחזר את אחד האתרים המרכזיים של טחנת המלח העתיקה. נרחיב דעת בנושאים שונים הקשורים במלח: מהו, חשיבותו, אירועים היסטוריים הקשורים במלח, תופעות טבע, מקורות, דרכי הפקה, ייצור, שימוש.

16.00 חזרה משוערת לחיפה

עלות: לחבר ארגון - 110 ש"ח, למי שאינו חבר ארגון - 130 ש"ח.

המחיר כולל: הדרכה צמודה, הסעה, כניסה לאתרים. ארוחת בוקר וצהריים עצמית בדרך. (במקום בו ניתן לקנות או להביא מהבית).

* החזר כספי לביטול עד 24.02.

הרשמה על בסיס מקום פנוי, במשרדי הקהילה (במועדון), רחוב מוריה 55, חיפה
טלפון: 04-8258989, ענת- מזכירות הקהילה

סיפור זיכרון מפריקט תיעוד סיפורי חיפה פריקט משותף לארגון פסגות כרמל וארכיון העיר חיפה

חלקים מהתערוכה שהופקה בעקבות הפרויקט מוצגים במהלך השנה מעל דפי הקהילתון. בעמוד הבא יוצג סיפור זיכרון של מר חיים מילר, שנבחר ממקבץ זכרונותיו שתועדו במהלך הפרויקט.

מר חיים מילר

מתעדת: גב' נעה תרשיש

נולד ב-1937 בחיפה. גדל והתחנך באחוזה. למד בבית הספר דתי "כרמל". (שנוסד על ידי משפחות דתיות באחוזה). למד שנה בתיכון "יבנה" ובוגר ביה"ס "בסמת". בנעוריו היה ספורטאי, שיחק בקבוצת כדורסל ועל ידי המורה להתעמלות נכנס ל"הפועל חיפה" אתלטיקה קלה בריצות של 800 מטר ו-1500 מטר וייצג את בית ספר "בסמת" באליפויות בתי ספר.

על ידי אותו מורה צורף גם ללהקת הריקודים של הפועל בהדרכת שלום חרמון בהיותו בן 15-16. היה פעיל בצופים בשבט "הכרמל", מדריך וראש שכבה. בצבא התגייס לנח"ל והתנדב לצנחנים. בוגר הנדסאי בכיר של הטכניון ובוגר אוניברסיטת UPSALA ארה"ב,

מנהל תעשייה. עבד בחברת "צים" כמכונאי אניות ולאחר מכן כאחראי טכני-לוגיסטי על מכולות צים בעולם. נשוי לרינה, אחות ומנהלת ביה"ס לאחיות בגמלאות, אב לשלושה, וסב לתשעה נכדים.

"בית ספר כרמל" ובחירה בתנועת "הצופים"

שמונה כיתות למדתי בבית הספר "כרמל". בשכונת אחוזה הייתה קהילה דתית מאוד ופעילה, בית הכנסת אליהו-הנביא שבשד' סיני היה במרכז הפעילויות.

למשפחות הדתיות היו ילדים והוחלט ע"י הקהילה והמשפחות להקים בית ספר דתי שמרכזו בבית הכנסת. בית הספר הוקם בשנת 1943. המשפחות: משפחתו של עו"ד ליפשיץ, 3 ילדים, משפחת נאומבורג 3 ילדים, משפחת מילר ילד אחד (הכותב) וכן משפחת איכנבויים ובנדע, החליטו לייסד בית ספר דתי והמורה שנבחרה הייתה מרים (לא זכור לי שם משפחתה). בית הספר התפתח כמצופה ונוספו ילדים מכל הכרמל ועלינו כיתות מא' עד ח' - ואני בוגר מחזור א' של בית הספר. כיום בבית ספר "כרמל" יש כ-500 תלמידים והוא ניבנה ליד ביה"ס הריאלי באחוזה. אבי לחץ שאעבור ללמוד בבית הספר "יבנה", תיכון דתי, ואני כבר אז הייתי פעיל בצופים. עזבתי את בני עקיבא לפני בר המצווה שלי. המחנך שלי ומנהל בית הספר "כרמל", מר הירשקורן, כעס מאוד על כך שעזבתי את בני עקיבא ועברתי לצופים, ומשום כך לא הגיע לחגיגות הבר מצווה שלי.

עזבתי מכיוון שהדסה חברתי ושכנתי, היתה בצופים וקנאתי בה כשהיתה מספרת לי על הפעילויות בצופים. בצופים היו פעולות של משחקי שדה, גשרים וערבי חברותה בין הגדודים. היה גדוד בנות לחוד וגדוד בנים לחוד. שני הגדודים יחד נקראו "שכבה". היו פעילויות משותפות של השכבה - ערבי הווי, שירה וריקודים.

המדריך בבני עקיבא היה ידידיה סגל והסניף של בני עקיבא היה מול ביתנו ברחוב מוריה, בצריף שמשפחת ונטורה עזבה (ברחוב אינשטיין). אבי הוא זה שהסדיר את הצריף לבני עקיבא. שם גם היה המניין לתפילה של צעירי בני עקיבא, של הר הכרמל.

ידידיה סגל היה מפקד האצ"ל באחוזה וההגנה חטפה אותו מביתו ותחת עינויים, הרגה אותו והשליכו אותו במערה ליד טירה.

עם התלמידים, בית ספר כרמל.
חיים בשורה התחתונה משמאל

גליון מס' 1 - שנה 36 - ינו'/פבר' 2019 - תשע"ט

קהילתון

בעבר "היים אקספרס"

צילום: עדנה מרקוביץ